

ด่วนที่สุด

เรียน ผอ.สวท. ผอ.สทท. ผอ.สนช. ผอ.สพป. ผอ.ศสช.

ผอ. สปข. ๑-๘ และ ปชส. ๗๖ จังหวัด

เพื่อโปรดทราบและเร่งประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้
ให้ประชาชนรับทราบอย่างกว้างขวาง ตามที่ อปส. มอบหมาย
ต่อไป

ทั้งนี้ สนผ. ได้จัดทำเอกสารเพื่อการเผยแพร่ในประเด็น
ดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

(นางจริยา ประสพทรัพย์)

ผอ.สนผ.

ส่วนที่ ๑

บันทึกข้อความ

เลขที่	๒๕๐๗
วันที่	๓ ก.ค. ๒๕๖๐
ผู้รับ	๖

ส่วนราชการ สำนักพัฒนานโยบายและแผนฯ ส่วนนโยบายและแผนประชาสัมพันธ์แห่งชาติ โทร. ๑๕๐๐

ที่ นร ๐๒๒๐.๐๒/ ๗๘๒

วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง สรุปสาระสำคัญการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ “กำจัดพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี”

เรียน อปส.

เรื่องเดิม

คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ “กำจัดพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี” กรมควบคุมโรค มีหนังสือ ที่ สธ ๐๔๒๒.๖/ว ๒๓๐ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ เรียนเชิญ อปส. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร ๑ ชั้น ๒ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดย อปส. มอบหมายให้ ผอ.สนผ. เข้าร่วม (เอกสารแนบ ๑)

ข้อเท็จจริง

ผอ.สนผ. ได้มอบหมายให้ นางสาววิภา ทุมทอง นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ เป็นผู้แทนเข้าร่วมฯ และขอสรุปสาระสำคัญดังนี้.-

๑. นายแพทย์ธวัช วัฒนชัย รองอธิบดีกรมควบคุมโรค ทำหน้าที่เป็นประธานการประชุม เริ่มประชุม เวลา ๑๓.๑๐ น. ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากกรมควบคุมโรคทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวนประมาณ ๕๐ คน

๒. ที่ประชุมรับทราบถึงการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข ในการเป็นหน่วยงานกลางขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ทศวรรษ กำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ ตามมติคณะรัฐมนตรี ผ่านโครงการรณรงค์กำจัดพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อให้คณะกรรมการรับทราบการขับเคลื่อนจำนวน ๕ ยุทธศาสตร์ฯ ได้แก่

๒.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ นโยบายทิศทางและการควบคุมกำกับเข้มข้น ได้จัดกิจกรรมการประกวดตำบลจัดการสุขภาพดีเด่น โดยได้รับการสนับสนุนเงินรางวัลจากมูลนิธิมะเร็งท่อน้ำดี การเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี และการจัดการประชุมทางวิชาการ

๒.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายความครอบคลุมของมาตรการเชิงป้องกันทั้งในประเทศและภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้โรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี การจัดการเรียนการสอนเรื่องนี้ในพื้นที่เสี่ยง ๒๗ จังหวัด ทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อันมีสาเหตุจากการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

๒.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจ การดูแลรักษา การส่งต่อทั้งระบบอย่างบูรณาการ เป็นการคัดกรองผู้ป่วยที่เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับด้วยปัสสาวะ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ในการคัดกรองการรักษาและมะเร็งท่อน้ำดี

๒.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและจัดการสิ่งแวดล้อมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี และการดูแลผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลในชุมชน

/๒.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕...

๒.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ โดยที่ประชุมนำเสนอความก้าวหน้างานวิจัยโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในหัวข้อ “อาหารปลอดภัย ปลาปลอดภัย”

๓. ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาและมีมติเห็นชอบ แนวทางการสนับสนุนการคัดกรองยาเสพติดด้วยปัสสาวะ การบริหารจัดการระบบฐานข้อมูล และแผนงานอาหารปลอดภัย ปลาปลอดภัย

๔. สารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ กปส. คือ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างกระแสสังคมให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องยาเสพติดและมะเร็งท่อน้ำดี สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคยาเสพติด โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ในฐานะที่ กปส. เป็นหน่วยงานเครือข่ายบูรณาการ ตามบทบาทหน้าที่ ๑) สนับสนุนขับเคลื่อนทางสังคมและการสื่อสารสาธารณะในการป้องกันและกำจัดยาเสพติดและมะเร็งท่อน้ำดี ๒) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม ในแผนยุทธศาสตร์ทศวรรษ กำจัดยาเสพติดและมะเร็งท่อน้ำดี ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๘ ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ กลยุทธ์ที่ ๓ เพิ่มการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ พัฒนาระบบการให้คำแนะนำ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านการสื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยการใช้สื่อที่หลากหลายในรูปแบบที่เหมาะสมให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ที่ ๓ กลยุทธ์ที่ ๔ ใช้มาตรการทางสังคมสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมมือในการป้องกันโรค (เอกสารแนบ ๒)

ข้อพิจารณา

เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ป้องกันและควบคุมโรคยาเสพติดและมะเร็งท่อน้ำดี ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและอย่างต่อเนื่อง เห็นควรมอบหมายให้ สวท. สทท. สนข. สฟป. ศสข. สปข. ๑ - ๘ และ ส.ปชส. ๗๖ จังหวัด ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจและวิธีการปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมโรคยาเสพติดและมะเร็งท่อน้ำดี ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องต่อไป ทั้งนี้ สนผ. ได้จัดทำเอกสาร เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในประเด็นดังกล่าวแนบมาด้วยแล้ว (เอกสารแนบ ๓)

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาสั่งการมอบหมายให้ สวท. สทท. สนข. สฟป. ศสข. สปข. ๑ - ๘ และ ส.ปชส. ๗๖ จังหวัด ดำเนินการตามข้อพิจารณาต่อไปด้วย

(นางจริยา ประสพทรัพย์)

ผอ.สนผ.

ทรง/อธิบดีกรม/วค

(นายจรัญ ไชยศรี)

ป.อปส.

๒๘ มิ.ย. ๒๕๖๐

ทรง/อธิบดี กรม/วค

- เพื่อดำเนินการต่อไป

(นางจริยา ประสพทรัพย์)

ผอ.สนผ.

๒๓.๖๐

โรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

พยาธิ คืออะไร

พยาธิคือ สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในร่างกายมนุษย์และสัตว์ คอยแย่งอาหารหรือดูดเลือดและมักจะทำให้เกิดอันตรายต่อคนหรือสัตว์ตามอวัยวะต่างๆ ของร่างกายที่มันอาศัยอยู่พยาธิมีมากมายหลายชนิดแตกต่างกัน นอกจากนี้เราสามารถพบระยะต่างๆ ของพยาธิปะปนอยู่ในธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของมันเช่น ในดิน พืชหญ้า ในน้ำ ในเนื้อสัตว์ต่างๆ ทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ พืชผักต่างๆ น้ำดื่ม และในแมลงพาหะนำโรคหลายชนิด

พยาธิแบ่งออกได้ดังนี้

๑. พยาธิตัวกลม จะมีลำตัวรูปร่างทรงกระบอก หัวท้ายเรียวแหลม เช่น พยาธิ ไล่เดือน พยาธิเส้นด้าย พยาธิปากขอ พยาธิตัวจิ๊ด ติดต่อดี้ง่ายจากการบริโภคอาหารดิบ หรือปรุงสุก ๆ ดิบๆ จากเนื้อสัตว์และหอยชนิดต่างๆ นอกจากนี้อาจได้รับพยาธิจากการใช้มือที่ไม่สะอาดหยิบอาหารรับประทาน

๒. พยาธิตัวแบน หรือพยาธิตัวตืด จะมีลำตัวแบนแบ่งเป็นปล้องๆ เช่น พยาธิตืดหมู พยาธิตืดวัว เป็นต้น ติดต่อดี้ง่ายจากการบริโภคอาหารดิบ หรือปรุงสุกๆ ดิบๆ จากเนื้อหมูและเนื้อวัว

๓. พยาธิใบไม้ มีลำตัวแบนไม่แบ่งเป็นปล้องๆ เช่นพยาธิใบไม้ในเลือด พยาธิใบไม้ในตับ ติดต่อดี้ง่ายจากการบริโภคอาหารประเภทปลาและสัตว์น้ำจืดในลักษณะดิบ หรือปรุงดิบๆ สุก ๆ

อันตรายจากพยาธิชนิดต่างๆ

พยาธิเส้นด้าย มักเป็นกับเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ บางรายไม่มีอาการหรืออาการไม่รุนแรง ส่วนมากจะคันทวารหนักเวลากลางคืน ทำให้เด็กนอนหลับไม่สนิท ร้องกวน บริเวณที่เกาอาจเกิดการอักเสบ และเกิดติดเชื้อแบคทีเรีย บางครั้งอาจทำให้เกิดการอักเสบของช่องคลอด เด็กจะหงุดหงิด ปวดท้อง น้ำหนักลด พยาธิปากขอ พยาธิตัวอ่อนไชเข้าทางผิวหนัง จะเกิดอาการคัน และมีตุ่มแดงๆบริเวณที่พยาธิไช เมื่อพยาธิไชผ่านปอด ก็เกิดอาการไอและมีไข้ เมื่อพยาธิเจริญเป็นตัวแก่ในลำไส้เล็ก ผู้ป่วยจะรู้สึกจุกเสียดในท้องบริเวณลิ้นปี่ และจะดูดเลือดทำให้โลหิตจาง หากชืดมากๆ เด็กอาจจะมีปัญหาด้านสติปัญญา

ส่วนผู้ใหญ่ หากชืดมากอาจเกิดอาการหัวใจวาย มีอาการเหนื่อยง่าย เวียนศีรษะพยาธิไล่เดือน มักแสดงอาการไม่ชัดเจน แต่ร่างกายจะถูกพยาธิแย่งสารอาหารไป เป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยสติปัญญาเสื่อม ร่างกายอ่อนแอไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ผอมแห้ง หัวโต พุงโร ก้นปอด ถ้าพยาธิไชเข้าปอด จะทำให้ปอดอักเสบ ไช้สูง และไอ พยาธิใบไม้ มักจะไม่มีอาการ เมื่อมีพยาธิสะสมมากๆ เป็นเวลานานจะทำให้เกิดอาการ เช่น ท้องอืด แน่นท้อง เจ็บบริเวณชายโครงขวา ออกร้อนบริเวณหน้าท้อง ถ้าปล่อยไว้นานๆ จะมีอาการอักเสบของท่อน้ำดี ตีข่าน ตับโต มีไข้ ระยะสุดท้ายผู้ป่วยจะผอมซีด บวม ตับแข็ง อาจกลายเป็นมะเร็งท่อน้ำดีในตับและอาจถึงตายได้

โรคพยาธิใบไม้ตับ มีสาเหตุจากการรับประทานอาหารประเภทปลาน้ำจืดปรุงดิบ หรือสุกๆ ดิบๆ ที่มีตัวอ่อนของพยาธิปนเปื้อน เช่น ปลาส้ม ก้อยปลา ปลาสำล ปลาปิ้ง ปลาหมกไฟ เป็นต้น

การป้องกันโรคพยาธิ

- รับประทานอาหารที่สุก สะอาด
- ดื่มน้ำสะอาด
- ล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร
- เก็บอาหารให้ปลอดภัยจากแมลงและสัตว์ที่จะเป็นพาหะนำโรคไปสู่คน
- สวมใส่รองเท้าทุกครั้งเมื่อออกจากบ้าน
- ถ่ายอุจจาระลงส้วมที่ถูกสุขลักษณะ
- ป้องกันตนเองจากการกัดของแมลงพาหะ
- รักษาความสะอาดในบ้าน และรอบๆ บ้านให้สะอาดอยู่เสมอ